

Olvasók fóruma

Tisztelt Szerkesztőség!

Nagyot dobbant a szívem, amikor a 2011. decemberi számban megláttam leírva, hogy *Piacisten és a munka „szép új világa”*... Bajmóczy Zoltán egész cikke csupa elgondolkodtató és izgalmas igazság. Istenem! Csak odafigyelnének! Csak belekötmenek legalább! Csak vitatkozna vele valaki!

De az egész világ növekedésért, profitért liheg. Hogy közben szüntelenül nő a mélyben a feszültség? Ezt mintha senki nem érzékelné. A feszültség is profitot érlel. A szerző írja: „Az érdemtelen szegények jelenléte funkciókat kínál a rendszer számára. Így e munkanélküli réteg fennmaradásában az elit és a középréteg is érdekelt.” A minden fenntartás nélküli fogyasztásnövekedés mértéke mindenféle eredményességnek mérceje. Akinek kételyei vannak a tekintetben, hogy csak a piac, a profit, a növekedés számít, azon úgy néznek keresztül, mintha levegő volna. A nemzetek feletti nagytőke – ha úgy

tetszik: piacisten, a nagy moloch – Földünket világégés felé sodorja. Hogy mennyire tudatosan, azon lehet vitatkozni, de hogy a világégés hozza el számára a legnagyobb profitot, azon nem. Mindig a háború hozza a tőke számára a fogyasztás, és ezzel a profit eldorádóját.

Félelmetesen jól illik Bajmóczy cikkéhez ugyanebben a decemberi számban Demeczky Jenőnek Bőjte Csaba leveléhez fűzött megjegyzése: „... a föld, a víz és a levegő is a hitelezők tulajdona már, eladta nekik a komprádor burzsoázia.” Bajmóczy azzal a kérdéssel fejezi be felzaklató cikkét, hogy „szerintünk vannak-e érdemes és érdemtelen szegények, és elég információ birtokában hozunk-e értékítéletet”. Persze, hogy nincsenek, persze, hogy nincs jogunk az értékítéletre. A valóság azonban az, hogy ez az értékítélet mélyen bele van gyökerezve a közgondolkodásba.

Tehetünk-e valamit piacistennel szemben?

Addig, amíg a legszélesebb körben köztudott nem lesz,

– hogy a piacistennek a mindenkori city oltárán kell feláldoznunk az egész rendszert, embert, életet, szabadságot, mindent;

– hogy a city a közlekedéshálózati centralizáción keresztül tudja az egész rendszert maga alá gyűrni;

– hogy a tervezés és fejlesztés irányítását – a kormány színétől függetlenül – a technokrácia tartja a kezében, és az a centralizációban érdekelt;

– hogy a technokrácia, ill. az értelmiség személyes és nyílt felelősségvállalási kényszere nélkül nem létezik legitimitáció, és szuverenitás sem, felelősségvállalási kényszer nélkül ez a társadalmi felépítmény a rendszer élősdije,

addig nem sokat tehetünk a piacistennel szemben. Sajnos ezeknek a törvényszerűségeknek a széleskörű belátásában nagyon kevésbé reménykedhetünk, de éppen ilyen kevés esélyünk van a piacistennel, ill. a nemzetek feletti nagytőkével szemben.

(A fenti tételket részletesebben kifejtettem az „Érted vagyok” 2010. októberi számában, A szeretet nem hoz profitot címmel; megtalálható a honlapon is.)

**Benyó Bertalan
Budapest**

Heinrich Böll Budapesten*

A hetvenes évek végén járt Budapesten. Régóta tervbe vette, hogy elutazik azokba az országokba, ahol Wehrmacht-katonaként a világháborúban szolgált. Elment a lengyelekhez, a Szovjetunióba, a franciákhoz, és minket, magyarokat is meglátogatott. Ez az idejövétel azért is lehetett fontos számára, mert harci sebesülését Szarvason, az egykori gazdasági szakiskolában berendezett hadikórházban kezelték, ahonnan gyógyultán távozott 1944-ben.

Kíváncsi volt a Vigiliára is, hiszen a folyóirat híre és tartalma – a számok végén közölt idegen nyelvű összefoglalók révén – nem volt ismeretlen előtte. Ráadásul itt dolgozott nem egy regényének kiváló fordítója, Doromby Károly, és Rónay György főszerkesztővel szintén kapcsolatban állt, jó néhány levelet váltottak – többek között a Nemzetközi PEN Club ügyeiben. A Vigiliát német és francia nyelvterületen, vezető katolikus értelmiségi körökben számon tartották. A legtöbb jelentős német és francia egyházi, spirituális, teológiai periodikával, heti orgánnummal csereviszonyt folytattunk, s azok idéztek tőlünk, egy-egy jelesebb publikációnkra felhívták a közfigyelmet.

Az első, hivatalosnak mondott találkozóra egy nyári délelőtt a Margit-szigeten került sor, ebéd keretében. Ezen a német írón kívül Rónay György, Doromby Károly és jómagam vettünk részt, de már a szerkesztőségben csatlakozott hozzánk a „Kulturkapcsolatok Intézetétől” Orosz elvtárs – mindannyian sejtettük, mit takar kiléte –, perfekt német nyelvtudással, Böll műveiben meglehetősen jártassággal. Otléte az író is zavarta, így a beszélgetés csak általa

nosságokban mozgott, a regényírás nehézségeiről, Böll következő, még befejezetlen művéről – *A hagyatékról* – esett szó. Orosz elvtárs magyarországi benyomásairól faggatta, ő udvarias válaszokat adott, s kanalizása közben nagyon dicsérte a gulyáslevest.

A másik, nem hivatalos találkozó az Intercontinental emeleti presszójában zajlott le. A jelenlevők ugyanazok voltak (természetesen Orosz elvtárs nélkül), és a beszélgetés sokkal nyitottabb volt. A dialógusban Böll előrevetítette a kommunista rendszer elkerülhetetlen bukását, a berlini fal lebontásának végzettszerű bekövetkezését, a két német állam (NDK és NSZK) törvényszerű egyesülését, és nem titkolta, hogy szerinte mindezek után egy sokkal, de sokkal nehezebb és fájdalmasabb időszak jön, mert egyik fél sem tanul sem a maga, sem a másik hibájából, s minden ismétlődik majd „magasabb fokon”. Természetesen értetlenül fogadtuk konzekvenciáit, hiszen még semmit sem láthattunk a jövőből. Böll tisztában volt a történelmi leckék paradigmáival, a mindenkori hatalom stílusával és az eszmék eredeti embertelenségével. *Biliárd fél tízkor* című regényében van három olyan mondat – „Talán te is kommunista voltál valamikor, akkor légy kétszeresen óvatos. Én is voltam egyszer az, és katolikus is voltam. Az nem megy ki a mosásban...” –, amelynek megfejtését reánk bízta.

**Hegyi Béla
Budapest**

* *Történelmi adalék a Heinrich Böll-lel kapcsolatos, 2011. decemberi számunkban megjelent két íráshoz.*